

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФАКУЛТЕТ ЗА ОБРАЗОВНИ НАУКИ

UDK: 378 (497.7)

ISSN: 1409-9187

ФАКУЛТЕТ ЗА
ОБРАЗОВНИ НАУКИ

ГОДИШЕН ЗБОРНИК
YEARBOOK

2025

година 14

volume XIV

GOCE DELCEV UNIVERSITY - STIP
FACULTY OF EDUCATIONAL SCIENCES

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФАКУЛТЕТ ЗА ОБРАЗОВНИ НАУКИ

ГОДИШЕН ЗБОРНИК YEARBOOK

2025

ГОДИНА 14

VOLUME XIV

GOCE DELCEV UNIVERSITY – STIP
FACULTY OF EDUCATIONAL SCIENCE

**ГОДИШЕН ЗБОРНИК
ФАКУЛТЕТ ЗА ОБРАЗОВНИ НАУКИ
YEARBOOK
FACULTY OF EDUCATIONAL SCIENCE**

За издавачот / For publisher
Проф. д-р Трајче Стојанов

Издавачки совет

проф. д-р Дејан Мираковски
д-р Лилјана Колева-Гудева
проф. д-р Мишко Џидров
проф. д-р Емилија Петрова Горѓева

Editorial board

Prof. Dejan Mirakovski, PhD
Prof. Liljana Koleva Gudeva, Ph. D.Prof.
Misko Dzidrov, PhD
Prof. Emilija Petrova Gjorgjeva, PhD

Редакциски одбор

Доцент д-р Марија Стришевска, Институт за
славистика, Универзитет во Вроцлав, Полска;
Проф. д-р Мариуш Землодр, Институт за
социологија, Бјалисток, Полска;
Проф. д-р Горан Зељиќ, Учителски факултет на
Белградскиот универзитет, Србија;
Проф. д-р Бојана Милосављевиќ, Учителски
факултет на Белградскиот универзитет, Србија;
Проф. д-р Тонча Јукиќ, Факултет за
хуманистички и општествени науки на
Универзитетот во Сплит, Хрватска;
Проф. д-р Јасна Кудек – Мирошевиќ, Факултет за
образование на учители на Универзитетот во
Загреб, Хрватска;
Проф. д-р Нина Чеклиќ, Педагошки факултет во
Бијелина, Универзитет во Источно Сараево,
Босна и Херцеговина;
Проф. д-р Јанка Димитрова – Стојменова,
Педагошки факултет на Југозападен универзитет
„Неофит Рилски“ во Благоевград, Бугарија.

Editorial Board

Docent Professor Dr. Marija Stryszewska, Institute of
Slavic Studies, University of Wroclaw, Poland;
Prof. Dr. Mariusz Zemlodr, Institute of Sociology,
Bialystok, Poland;
Prof. Dr. Goran Zeljic, Faculty of Teaching, University
of Belgrade, Serbia;
Prof. Dr. Bojana Milosavljevic, Faculty of Teaching,
University of Belgrade, Serbia;
Prof. Tonca Jukić, Ph.D., Faculty of Humanities and
Social Sciences, University of Split, Croatia;
Prof. Dr. Jasna Kudek – Mirosevic, Faculty of Teacher
Education, University of Zagreb, Republic of
Croatia;
Prof. Dr. Nina Ceklic, Faculty of Pedagogy in Bijeljina,
University of East Sarajevo, Bosnia and
Herzegovina;
Prof. Dr. Janka Dimitrova – Stojmenova, Faculty
of Pedagogy at Southwestern University "Neofit
Rilski" in Blagoevgrad, Bulgaria.

од Македонија

проф. д-р Снежана Ставрева Веселиновска
проф. д-р Соња Петровска
проф. д-р Снежана Мирасчиева
проф. д-р Снежана Јованова Митковска
проф. д-р Емилија Петрова Горѓева
проф. д-р Никола Смилков
проф. д-р Виолета Николовска
проф. д-р Трајче Стојанов
проф. д-р Деспина Сивевска
проф. д-р - Ирена Китанова
проф. д-р Билјана Митевска Попевска
проф. д-р Даниела Коцева
проф. д-р Верица Јосимовска
проф. д-р Оливер Цацков

from Macedonia

Prof. Snezana Stavreva Veselinovska, PhD
Prof. Sonja Petrovska, PhD
Prof. Snezana Mirascieva, PhD
Prof. Snezana Jovanova Mitkovska, PhD
Prof. Emilija Petrova Gorgjeva, PhD
Prof. Nikola Smilkov, PhD
Prof. Violeta Nikolova, PhD
Prof. Trajce Stojanov, PhD
Prof. Despina Sivevska, PhD
Prof. Irena Kitanova, PhD
Prof. Biljana Mitevska Popevska, PhD
Prof. Daniela Koceva, PhD
Prof. Verica Josimovska PhD
Prof. Oliveer Cackov PhD

Главен и одговорен уредник

проф. д-р Виолета Николовска

Managing editor

Prof. Violeta Nikolovska, PhD

Одговорен уредник

проф. д-р Виолета Николовска

Editor in chief

Prof. Violeta Nikolovska, PhD

Администратор

Александра Николова

Administration

Aleksandra Nikolova

Техничко уредување **Technical Editing**
Проф. д-р Верица Јосимовска Prof. Verica Josimovska, Ph.D.

Јазично уредување **Language Editor**
Проф, д-р Виолета Николовска Prof. Violeta Nikolovska, PhD
Виш лектор Крсте Илиев Senior lecturer Krste Iliev

- **ISSN 1409-9187**

Редакција и администрација
Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип
Факултет за образовни науки
ул. „Крсте Мисирков“ 10-Ап. факс 201, 2000 Штип
Република Северна Македонија

Address of the editorial
Goce Delcev University – Štip
Faculty of Educational Sciences
Krste Misirkov 10-A PO box 201, 2000 Štip,
Republic of North Macedonia

СОДРЖИНА

1. Едукативна функција на музеите во современото образование Верица Јосимовска	7–10
2. Книжевните текстови со историска и естетска определба застапени во наставата по историја Оливер Цацков	11–16
3. Етноцентризам и интелектурализам Сања Стевчева	17–24
4. Chat GPT и неговата импликација во образованието Сања Гацов, Емилија Петрова Ѓорѓева	25–37
5. Зошто одбрав полски превод? (теориско размислување за преводот и изразните можности на јазикот) Виолета Николовска	38–44
6. Proper Name Formula Among Muslims in Macedonian Language Meri Josifovska	45–50
7. Популарноста на евтините приказни Виолета Николовска	51–57
8. Карактеристиките во изборот на музика за рецептивни методи во музикотерапија Томислав Таневски	58–66
9. Cooperation Between the Educational Assistant and the Family as a Prerequisite for Effective Educational Inclusion Jadranka Runcheva, Jasna Kudek Mirosević, Natalija Dalevska	67–75
10. Педагогијата на Марија Монтесори и нејзиното значење за математичкиот развој на децата од предучилишна возраст Снежана Јованова – Митковска	76–87

11. **Дидактички аспекти на соработка на педагошките работници**
Марија Јорданова, Снежана Мирасчиева**88–92**
12. **Комуникациски компетенции на педагогот**
Љубомир Јовановски, Снежана Мирасчиева**93–101**
13. **Раниот меѓународен археолошки натпревар во Вечниот град:
Концертот на Европа низ призма на активностите на
странските археолози во Рим во 19 век**
Љубен Тевдовски**102–110**
14. **Извештај од одржан настан „Денови на инклузија – со љубов и
поддршка да создадеме свет без бариери“**
Организациски одбор:
Катедра за педагогија
Проф. д-р Соња Петровска
Проф. д-р Емилија Петрова Ѓорѓева
Проф. д-р Деспина Сивевска
Проф. д-р Јадранка Рунчева
Факултет за образовни науки
Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип**111–118**

UDC: [37.011.3-051:005.56]:37.026

ДИДАКТИЧКИ АСПЕКТИ НА СОРАБОТКА НА ПЕДАГОШКИТЕ РАБОТНИЦИ

Марија Јорданова¹, Снежана Мирасчиева²

¹ Дипломиран педагог, Факултет за образовни науки, Универзитет „Гоце Делчев“ Штип
marija.142246@student.ugd.edu.mk

² Факултет за образовни науки, Универзитет „Гоце Делчев“ Штип,
snezana.mirascieva@ugd.edu.mk

Апстракт. Соработката меѓу педагошките работници, претставува основа за квалитетен и ефективен воспитно-образовен процес. Целта на овој труд е да ги истражи дидактичките аспекти на оваа соработка, нејзината законска регулатива, практична примена и влијание врз унапредување на наставата. Истражувањето се заснова на анализа на законски документи и стручна литература, како и на практични насоки за функционирање на стручната служба во училиштата. Истражувањето го разгледува развојот на улогата на педагогот, неговите општи и посебни задачи, како и неопходната координација со наставниот кадар во процесите на планирање, реализација и евалуација на наставата. Особено внимание се посветува на значењето на тимската работа, соработката со одделенските раководители, воспитувачите и улогата на педагогот во едукацијата на родителите.

Клучни зборови: Педагошките работници, Дидактичките аспекти, Улогата на педагогот, Соработка.

DIDACTIC ASPECTS OF COLLABORATION AMONG EDUCATIONAL STAFF

Marija Jordanova¹, Snezana Mirascieva²

¹ Graduate Pedagogue, Faculty of Educational Sciences, Goce Delcev University – Štip

² Faculty of Educational Sciences, Goce Delcev University – Štip
snezana.mirascieva@ugd.edu.mk

Abstract. Collaboration among pedagogical staff represents the foundation for a high-quality and effective educational process. The aim of this thesis is to explore the didactic aspects of this collaboration, its legal regulation, practical implementation, and its impact on the improvement of teaching. The research is based on an analysis of legal documents and professional literature, as well as practical guidelines for the functioning of the professional service within schools. The study examines the development of the pedagogical role, including the global and specific tasks of the school pedagogue, as well as the necessary coordination with teaching staff in the processes of planning, implementation, and evaluation of instruction. Particular attention is given to the importance of teamwork, collaboration with homeroom teachers, and the role of the pedagogue in parent education.

Key words: Pedagogical staff, Didactic aspects, Pedagogical role, Collaboration.

Вовед

Современиот воспитно – образовен процес претставува комплексен систем кој бара мултидисциплинарен пристап во неговото планирање, реализација и вреднување. Одговорноста за квалитетно спроведување на воспитно-образовниот процес е распределена меѓу повеќе субјекти во училиштето и предучилишната установа, но клучна улога имаат педагошките работници, особено педагогот. Историјата на педагошката професија во образованието во Република Македонија покажува дека нејзиното конституирање и легитимирање како посебен и неопходен сегмент на училишниот живот

се одвивало постепено, преку законски норми, стручни расправи и практични искуства. Од првичните дилеми околу улогата на стручните работници во училиштата, градинките, до современите концепти на интердисциплинарна соработка, педагошката служба сè повеќе се карактеризира како клучен фактор во унапредување на воспитанието и образованието. Соработката меѓу педагогот, педагошките работници, воспитувачите и наставници не е само административна потреба, туку суштинска педагошка стратегија. Во контекст на дидактичките аспекти, оваа соработка овозможува заедничко планирање на наставата, ефикасна реализација, следење и вреднување на наставниот и воспитен процес. Педагогот денес не е само советник, туку и активен чинител во планирањето, организирањето, следењето и евалуацијата на наставата, како и во севкупната училишна и предучилишна култура. Неговата соработка со наставниците, воспитувачите, директорот, родителите и учениците ја надминува рамката на формална комуникација и прераснува во суштински процес на координација, размена на искуства и заедничко носење на одлуки.

Целта на овој труд е длабински да ги анализира токму тие аспекти – теоретски и практични – преку кои соработката меѓу педагошките работници станува темел за подобро, поефикасно и поинклузивно образование. Трудот има за цел да прикаже како дидактичката соработка може да биде инструмент за трансформација на училиштето и предучилишната установа во динамична и поддржувачка средина за сите актери во воспитно-образовниот процес.

Цел и задачи на работата на педагогот

Првите обиди за утврдување и конкретизирање на задачите, како и содржините на работа на училишниот педагог, се базирани главно врз основа на практичните искуства од првите вработени педагози и првите законски одредби со кои е регулирана работата на овие стручни лица, содржани во Законите за основно училиште. Општите работни задачи на училишниот педагог, кои биле продукт на почетоците од развојот на стручната служба во основното училиште, биле следниве задачи (задачи на службата училишен педагог):

- 1) Работа на унапредување на наставниот процес;
- 2) Работа на дидактичко-методско и стручно усовршување на наставниците;
- 3) Работа на решавање заеднички проблеми на воспитно-образовната работа во училиштето во целина (Mažar, 1967, стр. 202).

Покрај заедничките задачи и активности кои требало да ги реализираат и училишниот педагог, училишниот психолог и сите останати педагошки работници посочени се и посебни задачи на педагогот, а тоа се:

- 1) Учество и давање помош во планирањето и програмирањето воспитно-образовната работа на училиштето;
- 2) Следење и проучување на други прашања и проблеми во врска со наставата, дополнителната и додатната настава;
- 3) Следење и проучување на други прашања и проблеми во врска со воспитно – образовната дејност на училиштето;
- 4) Давање помош и унапредување на работата на стручно педагошките тела на училиштето (стручните активи, на наставничките колегиуми, на директорот на училиштето, на раководителот на отсекот);

Стручните работници, педагогот во предучилишната установа

Во предучилишната установа (детска градинка и центар за ран детски развој), стручните работници претставуваат клучен дел од професионалниот кадар кој обезбедува квалитетен воспитно-образовен, развоен и социјален процес за децата. Тие не се дел од административниот кадар, туку работат директно со децата, воспитувачите и родителите,

давајќи стручно-педагошка, психолошка и дијагностичка поддршка. Работните задачи, цели, области на делување на предучилишниот педагог главно се однесуваат на соработка со воспитувачи, родители, надворешни организации, директор, педагошката и стручна служба во установата формирана од психолог, логопед, дефектолог, специјален рехабилитатор и едукатор, социјален работник.

Во рамки на предучилишното воспитание и образование во Република Македонија, соработката меѓу педагогот и воспитувачот претставува еден од клучните елементи за обезбедување квалитетна воспитно-образовна работа и целосен развој на детето. Стручниот тим се состои од педагог, психолог, дефектолог, логопед, социјален работник и други стручни соработници, зависно од големината и потребите на установата. Оваа соработка е заснована на тимска работа, професионална поддршка и заедничко планирање. Педагогот и наставниците е неопходно потребно и особено значајно да соработуваат за прашања во врска со: планирањето и подготовката на наставните и воннаставните активности на наставниците, следењето и вреднувањето на воспитно-образовната работа на наставниците, интерното стручно усовршување на наставниците во основното училиште, педагошката работа со учениците кои имаат посебни потреби и други активности од доменот на воспитно - образовната работа во училиштето. Одделенските раководители на паралелката, имаат потреба од соработка со педагогот во врска со активностите кои треба да ги реализираат во воспитно-образовната практика. Имено, одделенскиот раководителот на паралелката треба да се грижи за реализацијата на наставата по сите предмети што се предвидени со наставниот план за одделението т.е. паралелката со која раководи, за успехот, редовноста и однесувањето на учениците, редовноста на одржувањето на наставата, посетувањето на наставата од страна на учениците, проверувањето и оценувањето на учениците, да работи на јакнење на одделенскиот колектив т.е. ученичката заедница на паралелката, да се грижи за правилното воспитание на учениците, соработката со родителите на учениците од својата паралелка. Тој, ги регулира изостаноците на учениците, пофалува и наградува ученици, ја води одделенската администрација, ги пишува ученичките книшки, свидетелствата, соработува со Советот на родителите на паралелката, соработува со другите наставници во врска со успехот и поведението, како и за некои проблеми и потреби на учениците од неговата паралелка. Како илустрација во делот што следи ќе биде претставена ќе бидат претставени документи за работа на детската градинка ДГ “8 Март”. Имено, Годишниот извештај за работата на ЈДГ „8 Март“ за 2023/2024 година прикажува систематски преглед на воспитно-образовната, згрижувачката и стручната дејност на установата. Во него се опфатени клучните аспекти на функционирањето – од реализацијата на програмите до соработката со семејствата и стручниот тим. Извештајот ги истакнува постигнувањата, предизвиците и методологиите во текот на годината, со фокус на квалитетот на услугите, развојот на децата и ефикасноста на кадарот, и служи како основа за идно планирање.

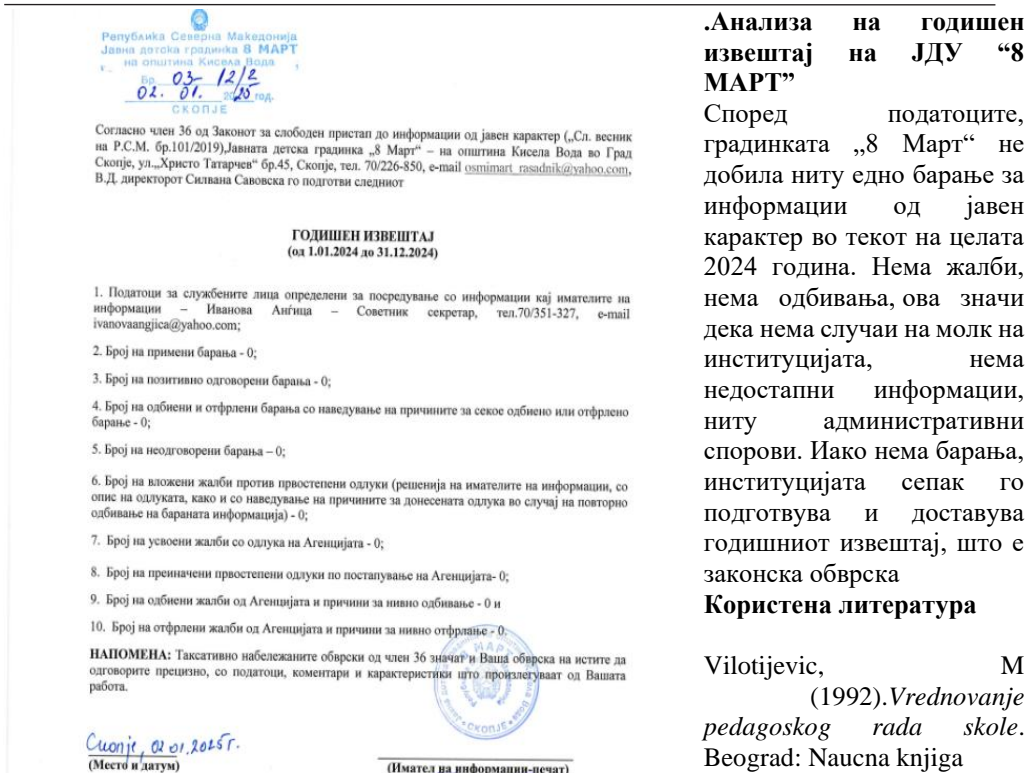
Целокупната дејност на установата е спроведена согласно: Законот за заштита на деца, Програма за рано учење и развој, Стандарди од УНИЦЕФ и Правилници за педагошка евиденција и документација. Установата функционира во 8 објекти, реализира целодневен и полудневен престој, просторно и материјално е опремена. Програмите се адаптирани по возраст и потреби на децата, воспитно-образовниот процес вклучува центри за интерес, активности на отворено, екологија, се креираат иновативни проекти за здрава исхрана, безбедност, емоционална интелигенција. Децата секојдневно учествуваат во активности за развивање животни вештини, физичка активност и креативно изразување како што се: ликовни активности („Мали уметници“), организирање на традиционални празници (на пример, „Ден на мајката“, „Ден на детето“), спортски денови и натпревари („Ден на спортот“)

Градинката применува инклузивен пристап и обезбедува индивидуализирана поддршка за децата со попреченост. Работи организирано со стручниот тим – педагог, дефектолог и логопед – кои извршуваат проценка, планирање и реализација на стручни интервенции, во тесна соработка со воспитувачите и родителите. На тој начин, сите деца се вклучени во групната динамика и имаат еднакви можности за учење и развој.

Соработката со семејствата е разновидна и континуирана. Родителите се вклучени преку индивидуални и групни средби, заеднички настани, работилници и електронска комуникација. Посебно место има програмата „Позитивно родителство“, која го зајакнува партнерството помеѓу градинката и семејството, како што се родителски средби и едукации („Заедно за нашите деца“), денови на отворени врати — родителите се покануваат да присуствуваат и да се вклучат во дневните активности на децата во градинката.

Паралелно со воспитната работа, кадарот постојано се стручно усовршува преку обуки, семинари и професионални заедници за учење. Овие процеси го поттикнуваат личниот и професионалниот развој, размената на добри практики и јакнењето на тимскиот дух. Педагогот активно ја следи и ја поддржува реализацијата на воспитно-образовниот процес, при што соработува со сите чинители во установата. Финансиското работење на градинката се одвива преку неколку буџетски канали, при што средствата се распределуваат рационално за исхрана, одржување, опрема и обуки.

Општата слика покажува дека ЈДГ „8 Март“ успешно ги остварува целите на предучилишното воспитание и образование. Таа претставува пример за установа која вложува во децата, кадарот и заедницата, применува современи пристапи и негува средина во која детето е во центарот на вниманието.

Слика 1 годишен извештај на ЈДУ 8 МАРТ 2024г.

- година
- Годишен извештај од работата на ЈУДГ „8 Март“ за учебна 2023/24 година
- Камберски, К. (ред.) (2000). *Предучилишното и основното воспитание и образование во Република Македонија - развој, состојби и перспективи*. Скопје: Филозофски факултет
- Kobola, A. (1968). *Služba školskog pedagoga u osnovnim školama SR Hrvatske*. Zagreb: Pedagoški rad. Broj 5-6
- Стојановска, В. (2004). *Дидактички аспекти на соработката меѓу училишниот педагог и наставниците*. Скопје: Форум – Скопје.

Анализа на годишен извештај на ЈДУ “8 МАРТ”

Според податоците, градинката „8 Март“ не добила ниту едно барање за информации од јавен карактер во текот на целата 2024 година. Нема жалби, нема одбивања, ова значи дека нема случаи на молк на институцијата, нема недостапни информации, ниту административни спорови. Иако нема барања, институцијата сепак го подготвува и доставува годишниот извештај, што е законска обврска

Користена литература

- Vilotijevic, M (1992). *Vrednovanje pedagogskog rada škole*. Beograd: Naucna knjiga
- Годишна програма за работа на ЈУДГ „8 Март“ за учебна 2023/24